

ремонту держава їм не повертає. В зв'язку з тим, що з моменту передачі права власності на багатоповерховий будинок співвласникам, постає питання його належного утримання, що напряму пов'язано з доходами власників квартир які за власні кошти мають вирішувати багато питань що не вирішувались державою як колишнім власником за весь період його експлуатування. А враховуючи те, що більшість власників приватизованого житла не мають постійного доходу, чи він є мінімальним, або він відноситься до категорії малозабезпеченого або пенсіонера постає питання чи спроможне буде, створене відповідно до Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» об'єднання утримувати такий майновий комплекс та вирішити питання його капітального ремонту. В зв'язку з чим, постає інша проблема. Так у разі відсутності достатньої кількості коштів, які надали б можливість утримати помешкання особою яка є власником квартири та відрхування певної кількості внесків для здійснення капітального ремонту будинку і інженерних комунікацій особа може втратити за рішенням суду майно. Отже, на нашу думку в Законі України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку треба внести норму яка зобов'язала б державу як колишнього власника протягом перших десяти років (з моменту створення ОСББ) здійснити фінансування капітального ремонту будинків та прибудинкової території. Оформити актом факт передачі співвласникам відремонтованого будинку з інженерними комунікаціями та прибудинкову територію. З метою уникнення спорів затвердити сторонами акт розмежування балансової належності комунікацій за технічний стан яких має відповідати ОСББ.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. Станом на 01.01.2016.
2. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
3. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку : закон України : ред. закону від 23.07.2017 № 417-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 29. Ст. 262.
4. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : закон України від 29.11.2001 № 2866-14. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 10. Ст. 78.
5. Про житлово-комунальні послуги : закон України від 26.06.2004 № 1875-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 47. Ст. 514.

Одержано 13.04.2018

УДК 347.61/64;347.91/95

Олег Васильович Синегубов,

декан факультету № 6 Харківського національного університету
внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6362-3115>

ЗАХИСТ ПРАВ МАЛОЛІТНІХ І НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Захисту прав малолітніх і неповнолітніх осіб у сучасних умовах розвитку українського суспільства держава надає першочергового значення. Зміни до законодавства й ухвалення нових нормативно-правових актів у сфері захисту прав малолітніх та неповнолітніх осіб

засвідчують, що держава обирає шлях посилення відповідальності за порушення прав малолітніх і неповнолітніх осіб та запровадження нових санкцій – як публічно-правових, так і притаманних приватноправовому регулюванню.

Закон України від 17.05.2017 № 2037-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів», який набув чинності з 8 липня 2017 р., не тільки закріпив право стягувати аліменти на утримання дитини до досягнення нею повноліття у чітко визначених частках від заробітку (доходу) платника аліментів у наказному провадженні та змінив мінімальний розмір аліментів на одну дитину, а й запровадив стягнення неустойки (пені) за прострочення слати аліментів із тих осіб, у кого зобов'язання сплачувати аліменти виникло за домовленістю. Крім того, відповідно до ч. 4 ст. 196 СК України у разі прострочення оплати додаткових витрат на дитину з вини платника такий платник зобов'язується на вимогу одержувача додаткових витрат сплатити суму заборгованості за додатковими витратами з урахуванням установленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних із простроченої суми. Платник додаткових витрат вважається таким, що прострочив оплату, якщо він не виконав свій обов'язок щодо оплати додаткових витрат у строк, установлений рішенням суду або за домовленістю між батьками, а в разі їх відсутності або у разі невстановлення такого строку – після спливу семи днів після пред'явлення відповідної вимоги одержувачем додаткових витрат, який фактично їх оплатив.

Законом України від 03.10.2017 № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» ЦПК України викладено у новій редакції, де, зокрема, в ч. 1 ст. 28 передбачено, що позови про стягнення аліментів, оплату додаткових витрат на дитину, індексацію аліментів і зміну способу їх стягнення, про визнання батьківства відповідача та позови, що виникають із трудових правовідносин, можуть пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача. Проте законодавець, визначаючи правила альтернативної підсудності, «забуває» про такі позови, як позов про зміну розміру аліментів, позов про стягнення заборгованості за аліментами, позов про відстрочення або розстрочення сплати заборгованості за аліментами, позов про звільнення від сплати заборгованості за аліментами, позов про стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів і позов про визнання материнства. Вочевидь, за цими позовами доцільно було б також передбачити альтернативну підсудність у ч. 1 ст. 28 ЦПК України. Тим більш, що судова практика підтримує саме такий шлях. Так, ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 20.02.2013 у справі № 6-24163св12 визначено, що «відповідно до ч. 1 ст. 110 ЦПК України у редакції від 18.03.2004 позови про стягнення аліментів, про визнання батьківства відповідача, позови, що виникають з трудових правовідносин, можуть пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача. Дана стаття встановлює випадки альтернативної підсудності, за якої позов за вибором позивача може бути пред'явлений в одному з двох більше судів. Суд не має права обмежувати вибір позивача для розгляду справи у конкретному суді. Крім того, даною нормою права передбачено, що позови про стягнення аліментів (всі вимоги, пов'язані з невиконанням обов'язку по утриманню ст. 75–89, 91, 180–201, 202–206, 265–274 СК України), можуть пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання позивача» [1].

Згідно з ч. 2 ст. 184 ЦПК України позивач має право в позовній заяві заявити клопотання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження, якщо такий

розгляд допускається ЦПК України. Пункт 1 ч. 4 ст. 274 ЦПК України передбачає, що в порядку спрощеного позовного провадження не можуть бути розглянуті справи у спорах, що виникають із сімейних відносин, крім спорів про стягнення аліментів та поділ майна подружжя. Доцільно було б також допустити розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження у справах про зміну розміру аліментів, про визначення та стягнення заборгованості за аліментами, про відстрочення або розстрочення сплати заборгованості за аліментами, про звільнення від сплати заборгованості за аліментами та про стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів.

Згідно з п. 3 ч. 1 ст. 5 закону України від 08.07.2011 № 3674-VI «Про судовий збір» від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях позивачі звільняються у справах про стягнення аліментів, оплату додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів чи зміну способу їх стягнення. Водночас законодавець не звільняє від сплати судового збору позивачів у справах про стягнення заборгованості за аліментами, хоча згідно з ч. 3 ст. 195 СК України розмір заборгованості за аліментами обчислюється державним виконавцем або приватним виконавцем, а в разі виникнення спору – судом. Логічно було б звільнити від сплати судового збору позивачів у справах про визначення та стягнення заборгованості за аліментами, у справах про відстрочення або розстрочення сплати заборгованості за аліментами, у справах про звільнення від сплати заборгованості за аліментами й у справах про зміну розміру аліментів.

Істотні зміни були внесені до чинного законодавства України законом України від 07.12.2017 № 2234-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів». Зокрема, було запроваджено такий вид адміністративного стягнення, як суспільно корисні роботи, передбачено вид адміністративного правопорушення «несплата аліментів», запроваджено інші публічно-правові санкції за несплату аліментів (тимчасове обмеження боржника у праві виїзду за межі України; тимчасове обмеження боржника у праві керування транспортними засобами; тимчасове обмеження боржника у праві користування вогнепальною мисливською, пневматичною та охолощеною зброєю, пристроями вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії; тимчасове обмеження боржника у праві полювання).

Законом України від 07.12.2017 № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству» розширено коло осіб, які підпадають під дію законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству; дитину, яка стала свідком (очевидцем) домашнього насильства, визнано такою, яка постраждала від домашнього насильства; запроваджено спеціальні заходи, зокрема терміновий заборонний припис (до 10 діб) та обмежувальний припис (до шести місяців) стосовно кривдника тощо.

Водночас, як слушно зазначає Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, викликає занепокоєння запровадження персоніфікованого Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі (далі – Реєстр), передбаченого ст. 16 закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Беручи до уваги те, що за кожним випадком домашнього насильства до Реєстру вноситимуться персональні дані про постраждалу особу, кривдника та характер взаємовідносин між кривдником і постраждалою, на практиці це може призвести до того, що особи через страх перед тим, що інформація про них, а також про їх приватне та сімейне життя зберігатиметься

протягом трьох років у Реєстрі, уникатимуть повідомлень про випадки домашнього насильства. При цьому невнесення відомостей про випадок домашнього насильства до Реєстру створює загрозу поставити надання допомоги та захисту в залежність від наявності інформації про особу в Реєстрі. На думку Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, зазначене негативно впливатиме на право постраждалої особи звернутися за захистом від домашнього насильства, а також збільшить латентність насильства в Україні [2]. Зазначена позиція є слушною й потребує подальшого обговорення та розробки відповідного більш ефективного механізму захисту прав особи, постраждалої від домашнього насильства.

За оперативними даними Міністерства соціальної політики України на кінець 2017 р. чисельність дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, становила в Україні понад 70 тис. (0,9 % по відношенню до дитячого населення). Для України є гострим питання міждержавного всиновлення дітей. До сьогодні в українському суспільстві тривають дискусії щодо ратифікації Україною Конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993 р., яка була ухвалена у м. Гаага. Президентом України 10.10.2017 р. був внесений до Верховної Ради України законопроект № 0166 про приєднання України до Конвенції про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення, ухваленої 29.05.1993 р. в м. Гаазі. Цей законопроект було розглянуто Верховною Радою України 21.03.2018 р., проте законопроект не ухвалено. Убачається, що ухвалення цього законопроекту сприяло б створенню ефективного механізму міждержавного усиновлення дітей та захисту прав дітей-громадян України, усиновлених іноземцями.

Зазначені вище положення щодо захисту прав малолітніх та неповнолітніх осіб свідчать, що ця сфера суспільних відносин потребує ще додаткового наукового обмірковування й визначення шляхів удосконалення національного законодавства України.

Список бібліографічних посилань

1. Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 20.02.2013 р. : суд. справа № 6-24163св12 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/29619961> (дата звернення: 15.03.2018).

2. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні // Уповноважений Верховної Ради України з прав людини : офіц. сайт. Київ, 2018. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=2> (дата звернення: 15.03.2018).

Одержано 23.03.2018

УДК 347.1

Микола Володимирович Старинський,

завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін

та фінансового права навчально-наукового інституту права

Сумського державного університету, доктор юридичних наук, доцент

ЩОДО ЗАСОБІВ І ПРИЙОМІВ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ НОРМ ПРАВА В ПРИВАТНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Розвиток України як незалежної та демократичної держави вимагає від її уповноважених органів, для забезпечення прав та законних інтересів, приймати значну кількість нормативних актів. Практика показує, що сьогодні приймаються десятки законів які мають